

Norske heiser detter ikke ned...

...ennå!

Sikkerheten på anbud...

Side 10

Leder av HMF, Robert Ellingsen

Innhold

Ledern	2
Fattigdom i Norge	3
Minneord om Svein Lomahaug	4
Klassedelt død Oslo	5
Tillitsverv i foreningen	6
John Walderhaug	7
1. mai frokost	8
HMF fremdeles oppe og går	9
Sikkerheten på anbud	10
Registrering av ulykker	12
Trakassering av tillitsvalgte	13
Asbest	14
Maskinromsløse heiser	15
Adresseliste	20

Våren er her, og det er godt å kjenne at sevja strømmer på i rikelig monn. At det vil komme godt med hersker det ingen tvil om. Vi står foran en tid som vil bli både spennende og krevende.

Dette sørger blårossen i AP-regjeringa for. De har med stor selvtillit lansert et "moderniseringsprogram" av offentlig sektor. Det er med bakgrunn i dette moderniseringsprosjektet at de foreslår å konkurranseutsette heiskontrollen.

I regjeringens program sies det at offentlig sektor vil være under stadig utvikling, der stein bygger på stein.

Realiteten er at man med de fleste privatiseringsprosjektene sine gjør stikk motsatt; man river i stedet ned stein for stein av det byggverket som generasjonene før oss har bygget.

Etter å ha gått igjennom høringsforslaget til Kommunal- og regionaldepartementet, står det klart at det verken er faglige eller økonomiske grunner til at heiskontrollen skal konkurranseutsettes.

I forordet til fornyelsesprogrammet står det: "Å fornye er ikke et mål i seg selv, men et middel for å nå viktigere mål". Konkurranse er dermed definert som et viktigere mål enn sikkerheten.

Det er også verdt å merke seg at det heller ikke argumenteres for at sikkerheten skal bli bedre.

Saken er at den såkalte moderniseringa innebærer at man skruer tiden tilbake. Vi vil igjen komme i en situasjon der et stort antall heiser ikke vil bli kontrollert. Hvilke følger dette vil få for sikkerheten er ikke vanskelig å tenke seg.

Regelverket har i dag noen viktige mangler som skulle vært rettet opp i. Det stilles blant annet ikke krav til en uheldet sluttkontroll etter modernisering av gamle heiser. Dette har allikevel blitt gjennomført av de fleste bedriftene i bransjen, fordi alle med litt innsikt skjønner at det ved en ombygging er fort gjort å gjøre feil som kan få katastrofale følger. Det har altså vært en rotfestet forståelse i bransjen for at en uheldet tredjepart må inn å vurdere og godkjenne den jobben som har blitt utført.

Den økende konkurransen innenfor dette markedet har gjort at flere har fått øynene opp for at det er penger å spare / tjene på å sløyfe denne kontrollen. Dessverre har vi nå registrert at man også innenfor den såkalte seriøse delen av bransjen har droppet denne eksterne sluttkontrollen etter ombygging. Dette er et klart eksempel på at så snart det handler om penger og fortjeneste, er man villig til å ta snarveier og la sikkerheten bli salderingspost.

fortsettelse side 12

HEISMONTØREN

Redaktør: Richard Dalberg
Redaksjonen: Vidar Nordbø
Geir Eigil Løkke

Nr.2 - juni 2001

Redaksjonell adresse:
HEISMONTØREN
Heismontørenes Fagforening
Brugt.14, 0186 OSLO
Telefon: 22 17 45 50
Telefax: 22 17 45 53
E-post: heis@heis.no

Årgang 33

Layout og foto: Redaksjonen
Ettertrykk anbefales når kilde er angitt.
Sats og trykktjeneste: Gan Grafisk AS
Opplag: 1000
Redaksjonen er avsluttet
Neste nummer: september/oktober 2001

Fattigdom i Norge

Av Roar Eilertsen

Ekspertene krangler om hvor store tallene er. Men ingen kan lenger understå at utviklingen går i feil retning. Det blir flere fattige i det styrtrike Norge. Det er prisen vi betaler for mer marked og mindre fellesskap. Er det Frelsesarmeen eller politikerne som skal ordne opp?

Som et av få land i den industrialiserte verden har Norge lenge unnlatt å offentliggjøre statistikk over fattigdomsutviklingen i samfunnet. Sannsynligvis har ønsket om å holde liv i myten om det egalitære Norge vært så sterkt, at det har stått i veien for en systematisk og skikkelig kartlegging av fattigdommen.

Sist høst opplevde vi at forskere i Statistisk Sentralbyrå distanserte seg fra tall som Folkehelse og Norges Røde Kors hadde utledet fra en SSB-rapport fra 1999, "Forskjeller i folks levekår". Folkehelse mente å lese ut at det finnes 70 000 fattige barn i Norge, mens Røde Kors mener den forteller at over 20 000 barn lever i kronisk fattigdom. Forskjellene skyldes at den ene ser på hvor mange som levde i familier med inntekter under fattigdomsgrensa i ett bestemt år, mens den andre stammer fra en undersøkelse som har fulgt fattige familier over en tiårsperiode.

Det er selvsagt interessant og viktig å få fram mest mulig eksakt kunnskap om omfanget av fattigdomsproblemet, men krangel om tall må ikke skygge for debatten om det politiske ansvaret for den uakseptable utviklingen. Vi trenger ikke å ha fattige i et land som 'svømmer i penger'.

Hvem er fattig?

Fattigdom er et relativt fenomen. Det er noe annet å være fattig i Norge enn i Romania eller Malaysia. Den engelske forskeren Peter Townsend har gitt følgende definisjon på fattigdom:

"Individer, familier og grupper i befolkningen kan betegnes som fattige når de mangler ressurser til å skaffe seg det kostholdet, delta i de aktivitetene og ha de livsforhold og bekvemmeligheter som er vanlige eller i det minste alminnelig aksepterte i de samfunn de tilhører. Ressursene deres er så langt under gjennomsnittsindividet eller gjennomsnittsfamilien at de blir utelukket fra vanlige livsmønstre, vaner og gjøremål". (Sitert fra boka Den nyliberale revolusjonen, De Facto 2001).

Den økonomiske fattigdomsdefinisjonen (som både FN og OECD anvender) slår fast at fattige har inntekter under halvparten av det som er gjennomsnittet i det landet de lever i. Etter hvert har det blitt mer og mer vanlig å beregne gjennomsnittet som den såkalte *medianinntekten*. Det er den inntekten som deler inntektsmottakerne i to like store grupper; like mange har større og like mange har mindre inntekt enn dette.

Tidligere brukte en ofte det aritmetiske gjennomsnittet; summen

av alle inntekter delt på antallet mottakere. Etter hvert som en stadig større del av samfunnets inntekter konsentreres hos en liten elite helt på toppen, vil aritmetisk gjennomsnitt klassifisere en økende andel av befolkningen som fattige. Et enkelt eksempel viser det. I en gruppe med tre personer, hvor en har 150 000 kroner i inntekt, en har 250 000 kr. og en har 500 000 kroner, vil det være en fattig målt med medianinntekten (250 000 kr.). Bruker en derimot aritmetisk gjennomsnitt (summen av alle, dvs 900 000 kr. delt på 3 = 300 000 kr.), vil det være to fattige.

Endringen er et eksempel på at definisjonen av fattigdom i høyeste grad er politisk følsom, og at valget av indikator har store konsekvenser for hvordan problemet skal oppfattes. I regjeringas Utjamningsmelding fra 1999 (St.meld.nr. 50) vises det at antallet fattige i Norge øker fra om lag 200 000 til om lag 400 000 dersom fattigdomsgrensa heves fra 50 til 60 prosent av medianinntekten. Regjeringa velger selvfølgelig den definisjonen som gir lavest tall.

Viktigere er det at antallet var økende over hele tiåret fra 1986 til 1996, enten en legger den ene eller den andre definisjonen til grunn.

Hvem sitt ansvar?

Det kyniske og brutale i den nyliberale ideologien er at folks plass og skjebne i samfunnet utelukkende er deres eget, individuelle ansvar. Når folk er fattige, er det enten fordi de ønsker å være det eller fordi de er late. Dette er en politisk 'analyse' som bare

fortsettelse neste side

fortsettelse fra forrige side

ytterste høyre fløy anser som salgbar i sin direkte og utilsørte form. Fra våre ansvarlige myndigheter heter det derfor at «folk må få incentiver til å ta arbeid». Det er riktig at de fattige i Norge i dag i all hovedsak er personer som er utenfor arbeidsmarkedet, og det er også riktig at de aller fleste som arbeider et årsverk eller mer får en inntekt som hever dem over fattigdomsgrensen. Umiddelbart kan det derfor virke som om det sosialdemokratiske credo, om at man bekjemper fattigdommen best med å få folk i lønnete arbeid, har mye for seg. Men det er knapt mer enn halve sannheten, og den markedsliberalistiske utviklingen gjør denne strategien stadig mer utilstrekkelig.

For det første er en stor del av befolkningen utenfor arbeidsmarkedet, selv når den registrerte arbeidsløsheten er lav. Mer enn en million mennesker lever av pensjoner, trygder og stønader, og disse er helt avhengige av politikernes beslutninger om ytelsesnivåer. Det er den nyliberale ideen om at ytelsene må være lave for å presse folk til å ta arbeid, som skaper mesteparten av fattigdommen i Norge. Derfor blir det bare kvalmt, når statsministeren besøker Frelsesarmeen før jul og deler ut en million til de fattige, samtidig som regjeringen fremmer forslag om å stramme inn trygden til for eksempel enslige forsørgere.

For det andre føres det en konsekvent politikk for å skjerpe konkurranseklimaet i alle deler av arbeidslivet. Fri flyt og mer marked øker presset mot arbeidstakerne, og bare

de som er hundre prosent friske klarer å henge med. Vi har et arbeidsliv som i økende grad skaper sykdom, og omfanget av uføretrygding har aldri vært større. Igjen er dobbeltmoralen frastøtende. For å «stimulere» til arbeid diskuterer man å heve pensjonsalderen, trygdeytelsene skal senkes og vilkårene strammes inn. Men i arbeidslivet vil man ikke ha eldre arbeidstakere, de som er syke skal straffes økonomisk, og de som ikke yter nok blir presset ut. Resultatet er ydmykelser og fattigdom.

Ei lønn å leve av?

Den nyliberale forherligelsen av markedskrefter og individualisme er i dag den alvorligste utfordringen for fagbevegelsen. Organisasjonsgraden er på vei ned, og ifølge undersøkelser både i Sverige og Norge svarer mer enn halvparten av de unge at de ikke trenger fagforeninger i arbeidslivet. De ønsker å forhandle lønn direkte med sjefen.

Kollektivavtalenes kanskje viktigste rolle er at de setter et gulv for hvor lavt det er lov å lønne folk. Så lenge brukbare tariffavtaler er retningsgivende for lønnsnivåene i samfunnet, kan lønnet arbeid være et vern mot fattigdom. Men utviklingen i stadig flere land er at mange av de som har arbeid likevel er fattige. Lønningene er så lave at folk havner under fattigdomsgrensen selv om de er i fullt arbeid.

Dersom fagbevegelsen fortsetter å tape oppslutning, og lønnsavtalene skal sluttes individuelt, vil vi få det samme problemet også i Norge.

Minneord om Svein Lomahaug

Det var med dyp sorg bedriften Reber Schindler Heis, arbeidskollegaene og fagforeningskameratene i Heismontørenes fagforening torsdag kveld den 10. mai mottok meldingen om at Svein Lomahaug var gått bort så altfor tidlig i en alder av bare 37år. Etter lang tids sykdom sovnet Svein inn på Rana sykehus torsdag 10.05.01.

Svein begynte i lære i heismontørfaget i 1985 og var tilknyttet Bodøavdelingen til Reber Schindler Heis as fram til 1995 hvor bedriften omorganiserte slik at Mo i Rana ble en del av Trondheimsavdelingen til bedriften. Svein har hatt tillitsverv i bedriften som han skjøttet på en fortreffelig måte.

Svein var en høyt respektert arbeidskollega og fagforeningskamerat. Dyktig, samvittighetsfull og målbevisst i sitt arbeid. Solidarisk og lojal i sitt forhold til bedrift, klubb og fagforening. Han var også en mann med meningers mot som i klar tale sa fra når urett ble begått.

Som heismontører flest ble det også en del reisevirksomhet for Svein. Dette gjorde at det var mange i bransjen som fikk lære denne høyt respekterte kjernekeren å kjenne.

Våre tanker går til samboer Vibeke og sønnen Espen på 3 år.

Hovedtillitsvalgt
Rodi Rabben

Klassedelt død i Oslo

Hentet fra klassekampen 16.mai 2001

For første gang i Norge er sammenhengen mellom yrke og dødsfrekvens dokumentert.

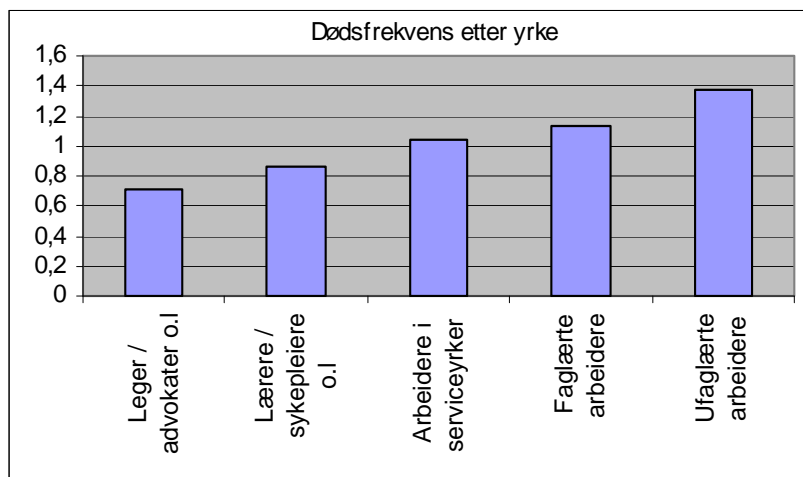
I en klasseinndeling der yrker som lege og direktører er plassert øverste og ufaglærte industriarbeidere nederst, har Oslo menn i den laveste klassen nær dobbelt så høy dødsfrekvens som i den øverste. Dette gjelder aldersgruppen 50 – 69 år (se søyle diagram).

Menn med videregående utdanning har 54 prosent høyere dødsfrekvens enn de universitetsutdannede. Menn med bare grunnskole har 151 prosent høyere dødsfrekvens. Dette er oppsiktsvekkende tall, mener førsteamanuensis i samfunnsmedisin Bjørgulf Claussen ved Universitetet i Oslo.

Overrasket

Forskjellsnorge er verre enn forskerne hadde trodd. ”Jeg hadde ikke trodd klasseskillet i Oslo skulle være så stort” sier Claussen, som har stått for innsamlingen av data. Statistikken gjelder menn i Oslo, de registrerte dødsfallene skjedde mellom 1990 og 1994.

Forklaringen på det kraftige klasseskillet har mange elementer, fra

arbeidssituasjon og bomiljø til røyking og usunne livsvaner. Men økonomiske ressurser og frihet er viktig. Å ha kontroll over eget liv, å ta fri eller ferie når en er sliten, å ha rom til å ta det rolig er viktig, mener Claussen.

Dette er første gangen sammenhengen mellom yrke og dødsfrekvens er dokumentert i et skandinavisk land, opplyser Claussen.

Større avstand

”Vi får et 1/10-samfunn der noen henger langt etter og det er veldig beklagelig” sier Guri Ingebrigtsen, som vedgår at avstanden mellom de rikeste og de fattigste økte under Ap-regjeringene på 1980- og 90-tallet.

* Søylene viser dødsfrekvens for alle yrkesklassene. Gjennomsnittet for alle 34.418 i undersøkelsen er lagt til 1.

Du har kanskje glemt det, men vedvarende stress kan sløve hukommelsen og føre til at du mister hukommelsen. Det har man visst lenge, men ikke helt hvorfor.

Psykologene ved Washington University i St. Louis har hatt mistanken rettet mot stresshormonet kortisol, et hormon som kroppen utskiller i perioder med med mye fysisk og psykisk stress. I en dobbelt blindtest, der 51 personer fikk enten placebo, en lav eller høy dose kortisol, viste det seg at etter fire dager hadde mottakerne av den høye dosen med kortisol betydelige vanskeligheter med å gjenfortelle en kort tekst som ble lest opp for dem før forsøket. Seks dager etter avslutningen av forsøket scoret samtlige deltakere igjen like høye verdier på testen.

De gode nyhetene er at det tar flere dager med vedvarende stress før hukommelsen blir påvirket, og at det heldigvis bare er midlertidig. Men det er vel ikke noen vits i å utfordre skjebnen, så stress ned.

Tillitsverv i foreninga... ”det er fali det”

Av Richard Dalberg

Å ta verv i foreningen er helt utenkelig for noen. Dette er noe som tar alt for mye fritid og politikken ligger på et for høyt nivå. Dessuten så er det håpløst å ta verv i foreningen når man ikke engang har vært tillitsvalgt i bedriften.....DET ER TULL!

Jeg hadde lenge lurt på om jeg skulle ta et verv i HMF, men ville det passe for meg. Det er jo så mye politisk som skjer innafor veggene i Brugt. 14. Ikke har jeg vært så veldig engasjert i politikk heller, ikke mer en nødvendig i hvert fall. Jeg kan jo umulig ha noe å bidra med, dessuten så har jeg det veldig bra sånn som jobbsituasjonen er i dag. Ikke har jeg noe særlig lyst til å bruke så mye fritid heller, for jeg har så mye annet jeg driver med på kveldstid. Men det hadde jo vært ålreit med litt mer utfordring da.

Kasserer

Etter mye fram og tilbake oppi hodet, så skulle HMF ha ny kasserer. En av gutta i Reber satt i valgkomiteen og selvfølgelig spurte han oss i Reber først. Jeg tror han spurte meg 8 – 10 ganger før jeg blei lei av maset og svarte ja. Rett etter valget tenkte jeg, hva f..... var det jeg hadde gjort nå? Skal jeg sitte på pengesekken, og i

t tillegg diskutere med ”pampa” i foreningen, detta kan umulig gå bra.

Det viste seg at jeg bekymret meg unødvendig. Det gikk greit å takle vervet og ”pampa” var jo akkurat som gutta på jobben, mye fleip og morro her også, ikke bare politikk og ikke gikk det mye av fritida heller. Jøss, var det ikke verre en som så!

Nytt verv

Ett år gikk og ett nytt verv stod ledig. John Walderhaug trakk seg fra styret og hans verv som Redaktør og Web ansvarlig stod ubesatt. Det viste seg att ingen ville ta vervet og jeg hadde jo ikke peiling på det å skulle jobbe med en hjemmeside, langt mindre å være Redaktør for et medlemsblad. Jeg klarte jo så vidt å skrive stil på skolen, og data har jeg i hvert fall ikke peiling på.

Nok en gang surra dette rundt i hodet en stund før jeg meldte meg frivillig til å ta vervet, selv om jeg mente at noen andre burde ha tatt det. Så her sitter jeg med ”null peiling” på det

jeg skal drive med de neste to åra, men det kan jo ikke bli dårligere en at ingen gjør det, og man lærer sikkert en helt masse underveis. Det blir sikkert ikke så ille dette heller.

Tillitsverv i HMF

Er du usikker på om du skal ta verv, så skal jeg være den første til å skrive under på at det ikke på langt nær er så ille som du tror. Gutta i foreningsstyret er akkurat som gutta på jobben, og du får muligheten til å bli kjent med medlemmene på en helt annen måte, samt at du slipper å gjøre det samme hver dag. Ikke trenger du å være ”pamp” eller ”rød” for å ta verv heller, kanskje var det sånn før, men som alt annet har også dette forandret seg.

Foreningen driver seg ikke sjøl og noen må jo overta etter de ”store gutta”, så vist det frister er du hjertelig velkommen.

Tillitsverv i foreninga... ”det ække fali det”

John Walderhaug – En av foreningens store krigere

Av Richard Dalberg

Heismontørenes Fagforening har siden tidenes morgen vært en sterk forening med mange dyktige tillitsvalgte. Det har opp gjennom årene vært mang en kamp å stride i mot, men foreningens menn har alltid kommet godt ut av det. En av disse "krigerne" har nå dessverre sluttet.

John Walderhaug har i mange år vært en sentral mann i tillitsmannsarbeidet både på klubb og foreningsnivå. Han har i alle disse årene lagt igjen alt sitt engasjement i arbeidet for at alle vi andre skulle få en bedre arbeidsdag. John har jobbet mange sene kvelder og ofret mye av sin fritid, og vi kan nok takke han for mye av det vi har i dag.

Mange verv

I mange år har vi kunnet nyte godt av fagbladet Heismontøren, et blad som i alle år har vært meget profesjonelt og saklig. Her har vi kunnet følge med på alt som har berørt bransjen både direkte og indirekte, samt en del heisteknisk, kultur, diverse statistikker og mange andre temaer. Det har vært gjort en stor jobb med å innhente alle disse artiklene, være seg om de har vært hentet inn fra andre tidsskrif-

ter eller om de har blitt skrevet av John selv. Han har vært en pådriver til mange av disse artiklene, og han har alltid vært flink til å plukke ut det som er mest interessant.

Det er ikke bare i fagbladet vi kan følge med på aktuelle temaer, vi har også en web side hvor vi kan få med oss det meste. John har i alle år holdt oss oppdatert med viktige saker via HMFs hjemmesider. Disse sidene får flere og flere besøkende hver dag, noe John har sørget for ved å oppdatere sidene nesten annenhver dag. I tillegg til dette har John jobbet som heismontør og hatt utallige andre verv, men jeg tror jeg ville glemt noen i farten, så jeg lar være å nevne dem. Jeg kunne selvfølgelig ha spurt John, men han er i skrivende stund på en velfortjent ferie og fortjener å ikke bli forstyrret.

Ny jobb

John har hatt som sagt hatt mange verv, og har i egenskap av disse tatt til seg mye kunnskap, en kunnskap som alle de andre tillitsvalgte i alle år har kunnet støtte seg til i vanskelige tider. Og John stilte alltid opp uansett hva problemet var til alle døgnetstider, og med hans vante perlehumør.

Det har nok vært mange utfordringer gjennom tidene, og nå står en ny på tur. John skal begynne som undervisningsleder hos Reber Schindler Heis AS, hvor han jobbet som heismontør, en stilling hvor han selvfølgelig kan fortsette å gjøre arbeidsdagen vår enklere. Men det er jo helt likt John å legge ting til rette for andre, så det er med et stort savn at vi nå ønsker deg lykke til i den nye jobben.

1. mai frokost 2001

Av Richard Dalberg

Så ble det også i år 1. mai på Youngstorget med mye folk og gode talere. Her hadde både gamle og unge møtt opp for å kunne markere denne dagen, og selvfølgelig stilte Heismontørenes Fagforening opp med fane.

I tradisjonens tro arrangerte Heismontørenes Fagforening 1. mai frokost i Samfunnshuset i Oslo. Her kunne alle nyte en god frokost med venner og kollegaer fra hele bransjen.

God underholdning

For de som ønsket mer enn bare frokost, var det også mye god underholdning for både store og små. Tryllekunstneren Davido hadde stilt opp for å underholde de små deltakerne, men det var vel antakeligvis flere som lot seg trollbinde av denne karen. For de som ønsket det var det også mulig å by opp til dans, til musikk fra bandet "Bygg Band".

Vi takker underholderne for at de stilte opp og lagde en god stemning for de fremmøtte. Jeg må også få nevne at storgevinsten fra lotteriet ble hentet hjem av en storfornøyd Svein Haugen fra Reber Schindler i Oslo.

Toget

Etter frokosten gikk turen bort til Youngstorget, hvor vi kunne tilslutte oss alle de andre for å gå i tog. Det var møtt opp mye mennesker og det ble en fin avslutning på dagen med et flott tog og mange gode paroler. Heismontørenes Fagforening gikk under parolen "stopp konkurranse på kontroll av heiser".

En stor takk til 1. mai komiteen, som bestod av Kjell Berntzen og Lars B. Larson, for en vellykket frokost.

Fra Youngstorget

Fra 1. mai toget

Vi nordmenn er opptatt av personvern, og stoler ikke på bedrifter som registrerer oss. Likevel gir vi gjerne fra oss både navn, alder og adresse til de samme bedriftene.

Undersøkelsen, som er gjengitt i siste nummer av Datatilsynets magasin Spor, er til å klø seg i hodet av. Nordmenn ser ut til å være skeptiske til å havne i ulike personregistre, og stoler i liten grad på de bedriftene som gjerne vil ha slike registre.

Et klart flertall av befolkningen, 86 prosent, sier de er veldig opptatt av personvern. 74 prosent mener opplysninger om dem kan bli misbrukt i markedsføring og salg, og 64 prosent mener forsikringsbransjen kan misbruke de samme opplysningene.

HMF fremdeles oppe og går

Av Richard Dalberg

For de som trodde at HMF var nede for telling etter en stund uten aksjoner, tar skammelig feil. Det viser seg at når noe skjer er gutta klare til kamp. Det viste den politiske streiken mot privatiseringen av Heiskontrollen vi hadde den 2. mai.

2. mai 2001 var det duket for medlemsmøte og politisk streik over hele landet. Noen var antagelig litt skeptiske til hvordan oppmøtet ville bli, da det i en periode uten for mye "bråk" har vært litt stille fra medlemmene. Men når det virkelig gjelder, er gutta på pletten med en gang.

Medlemsmøtet

På medlemsmøtet i Oslo, og etter hva ryktene sier også utabys, så det ut til at alt som kunne krype og gå, hadde stilt opp for å delta. Riktig nok var medlemmene informert om at det ble servert gode wienerbrød og kaffe, men det var nok saken som trakk folk.

Møtet i Oslo begynte litt tregt med søvnige deltakere, men da gutta våknet og fikk "sukkatene" ut av øya, tok det seg opp og stemningen ble god. Og i tradisjonens tro var medlemsmøtet enstemmige i avgjørelsene. Men det skulle jo bare mangle, da det var en så viktig sak som var oppe.

Overlevering

Så gikk turen bort til Departementet for å møte statsråd Sylvia Brustad. Her ble vi møtt av journalister, TV og selvfølgelig Brustad sjøl. HMFs leder Robert Ellingsen fortalte vår misjon med streiken og overrakte høringsuttalelsen fra EL og IT, som

Overlevering til Brustad

selvfølgelig var i tråd med HMFs innstilling.

Så kom turen for å overlevere en av de mye omtalte bløtekakene. Den ble selvfølgelig overlevert hel og vi håper kaka falt i smak, noe kanskje høringsuttalelsen ikke gjorde. Deretter ble det en etterlengtet lunsj før vi fortsatte medlemsmøtet.

NRK Dagsrevyen

For de som lurte på hvordan det gikk med media, så har jeg blitt fortalt at NRK Dagsrevyen hadde et meget bra innslag fra streika vår. Selvfølgelig kom ikke poenget med streika fram, men bløtekaka ble viet mye oppmerksomhet, og det sier vel litt om hva som er bra TV i disse "Big Brother" dager.

Fra medlemsmøtet

Sikkerheten på anbud

Sikkerhet kan ikke legges ut på anbud! Det skriver EL & IT Forbundet i en høringsuttalelse til privatisering av heiskontrollen. Forbundet krever at Kommunal- og regionaldepartementet trekker tilbake forslaget om å endre plan- og bygningslovens § 106A. Forslaget er på en rekke punkter selvmotsigende og meget svakt faglig fundert.

EL & IT Forbundet vil med dette kommentere høringsforslaget fra Kommunal- og Regionaldepartementet om endring av plan- og bygningslovens § 106a som innebærer at man fjerner dagens velfungerende sikkerhetskontroll på heiser i drift, og i stedet legger denne kontrollen ut på det åpne private markedet.

Høringsinstanser

Først vil EL & IT Forbundet bemerke at vi finner det oppsiktsvekkende at listen over høringsinstanser er i sterk ubalanse. Man har på NHO siden tatt med høringsinstanser i alle ledd fra topp til bunn, mens man på LO siden ikke har tatt med sentrale deler av bransjen som EL & IT Forbundet og Heismontørenes Fagforening.

For det andre finner vi det også betenkelig at departementets saksbehandlere i denne saken har uttalt at de ikke har kjennskap til EL & IT Forbundet, et LO- forbund som organiserer rundt 40.000 medlemmer innen EL og IT bransjen i Norge. Dette gjør oss usikre på hvilke kjennskap departementets saksbehandlere har til heisfaget. Heisbransjen må i dag forholde seg til regelverk forvaltet av Staten bygningstekniske etat, Arbeidstilsynet og ikke minst Produkt- og Elektri-

sitetstilsynet.

Videre synes vi også det er oppsiktsvekkende at departementet ikke vil opplyse om hvem som har tatt initiativ til dette radikale endringsforslaget i plan- og bygningsloven, og hvilket mandat som har foreligget for dette arbeidet. Departementet vil heller ikke opplyse om det er nedsatt en arbeidsgruppe for utarbeidelse av forslaget, og i tilfelle hvilke instanser og personer som denne gruppen besto av.

Vi har dog registrert departementets uttalelse om at forslaget er politisk avklart.

Kommentarer

Vi har valgt å kommentere de to hovedpunktene i endringsforslaget fra departementet, i tillegg til påstanden om at disse endringene ikke vil berøre sikkerhetsnivået.

Driftskontroll på heis, rulletrapp og rullende fortau konkurranseutsettes, og det antydes 20 – 30 nye kontrollforetak mot i dag 3.

Kommunene skal føre tilsyn med at heisanleggene drives i samsvar med regelverket.

Det sikkerhetsmessige blir ivaretatt innafør de foreslåtte endringene.

Vedr. pkt.1

Driftskontroll på heis, rulletrapp og rullende fortau konkurranseutsettes, og det antydes 20 – 30 nye kontrollforetak mot i dag 3.

Departementets anslag om at det vil etableres 20 - 30 nye foretak som skal drive kontrollvirksomhet må bety at departementet ser for seg en løssluppen etablering av såkalte kontrollvirksomheter. Dette vil etter vår oppfatning innebære en sterk svekkelse av den faglige kompetansen som i dag er bygget opp i Norsk Heiskontroll (NHK). Endringsforslaget til departementet vil i tillegg skape store geografiske prisvariasjoner. NHK er en uavhengig stiftelse som drives på ikkeprofitt basis. NHK har også like priser på sikkerhetskontroll i hele landet. Departementets tro på en billigere sikkerhetskontroll og mer «effektiv

bruk av samfunnets ressurser» vil etter EL & IT Forbundets oppfatning ikke være en realitet. Forbundet er derimot av den oppfatning at departementets forslag vil innebære en kvalitativt dårligere sikkerhetskontroll som i tillegg vil bli vesentlig dyrere for de fleste heiseierne, spesielt ute i distriktene.

Departementet hevder at reformen vil bety en bedre oversikt i markedet, og sørge for en høy kvalitet på sikkerhetskontroll av heis.

Det er behov for permanent oppmerksomhet rettet mot kvalitet og effektivitet av kontrollvirksomheten. Det finnes imidlertid relevante metoder for å oppnå dette uten å måtte foreta omfattende endringer av dagens system. Regulering gjennom strenge forskrifter, og sammenligning med andre lands kontrollinstanser vil være en langt mer effektiv metode for å oppnå disse målene.

Dagens ordning er oversiktlig for kundene, noe som også fremgår av departementets eget høringsutkast. En konkurranseutsetting og privatisering av heiskontrollen vil ikke gi økt oversiktighet. Tvert om vil det kreves kompetanse for å velge mellom ulike aktører. Store selskaper vil kunne skaffe seg dette, mens andre heiseiere neppe vil ha anledning til å prioritere dette.

Et av departementets argumenter, er at reformen bidrar til å realisere formålet med EØS-avtalen om fritt marked for tjenesteproduksjon/tjenesteytelse.

Når det gjelder sikkerhetskontroll på heiser i drift, er dette et nasjonalt an-

fortsettelse neste side

fortsettelse fra forrige side

svar og ikke regulert av EØS avtalen. Dette betyr at myndighetene selv kan bestemme hvilke form for kontroll de vil ha. Men straks myndighetene bestemmer seg for at driftskontrollen skal konkurranseutsettes, må man også følge EØS avtalen (dette ifølge professor Krüger ved Universitet i Bergen). Så lenge dagens ordning ikke er i strid med EØS-avtalen, er det desto mindre grunn til å gjennomføre en endring som vil medføre betydelig redusert sikkerhet.

Vedr. pkt. 2

Kommunene skal føre tilsyn med at heisanleggene drives i samsvar med regelverket.

Med unntak av heis, utføres i dag alt kommunalt tilsyn ved byggesaksbehandling i henhold til plan- og bygningsloven hovedsakelig ved gjennomgang av innsendte papirer, og ikke ved fysiske kontroller. Representanter for kommuner og BE har uttalt at de ikke har kapasitet til å føre fysisk kontroll. Departementets forutsetning om at kommunen «mer systematisk vil følge opp sin tilsynsfunksjon overfor heisanlegg i driftsfasen» er urealistisk. Kommunene mangler både det faglige og de økonomiske forutsetningene for dette. Kommunene vil derfor ikke ha noen mulighet til å føre reelt tilsyn slik at sikkerhetsnivået på heis blir akseptabelt. EL & IT Forbundet kan heller ikke se hvordan kommunene skal kunne overprøve konklusjonene til kontrollbedrift, eventuelt fatte beslutninger som går på tvers av konklusjonene til kontrollbedriften. Vi vil også påpeke at heis er definert som en elektrisk installasjon, og av den grunn naturlig hører hjemme under Produkt- og elektrisitetstilsynet.

I departementets endringsforslag er fremtiden til Kontrollrådet for heis usikker. Dette rådet spiller i dag en viktig rolle slik at regelverket blir likt praktisert av heisbransjen og heiskontrollen over hele landet. Fjernes dette utvalget, vil det ikke finnes noe

overordnet organ som kan videreføre dette viktige arbeidet.

Vedr. pkt. 3

Det sikkerhetsmessige blir ivaretatt innfor de foreslåtte endringene.

Departementets forutsetning om at heiseier og heisbransjen skal ta ansvar, betyr ikke at en systematisk og uavhengig sikkerhetskontroll kan utvikles. En ansvarlig heisbransje og et uavhengig og faglig sterkt kontrollorgan vil utfylle hverandre og garantere et høyt sikkerhetsnivå.

Forslaget om at heisbedriftene skal utføre sikkerhetskontroll i forbindelse med sine ettersynskontrakter og at heiseierne selv skal kunne foreta sikkerhetskontroll på egne anlegg, strider mot all sunn fornuft. Dette vil medføre en konflikt mellom hensynet til det faglige, økonomiske og konkurransemessige innenfor den enkelte virksomhet. Så langt vi kjenner til, er da heller ingen andre land i EU/EØS som har en slik ordning.

EL & IT Forbundets politikk har, og vil alltid være å sette sikkerheten i høysetet. Forbundet kan derfor ikke være med på en sikkerhetskontroll som innebærer at man setter «bukken til å passe havresekken» og derigjennom undergraver og svekker sikkerheten radikalt for brukere av landets heiser.

Medlemmene i Heismontørens Fagforening har sagt klart i fra at de ikke vil delta i en ordning hvor man skal kontrollere sitt eget arbeid. Departementets forutsetning om at sikkerhetskontrollen skal være integrert i ettersynet, vil altså ikke kunne bli en realitet.

Når departementet antyder 20 – 30 nye kontrollforetak av det som i dag sysselsetter ca. 40 ansatte på landsbasis (inkludert merkantilt ansatte), innebærer dette at det vil bli stort sprik i kompetansen mellom de forskjellige kontrollforetakene. Det vil altså ikke bli en konkurranse utelukkende på pris, men også på kvalitet. Kommunene vil heller ikke ha kapasitet eller kompetanse til å foreta en ansvarlig kontroll av kontrollforetakene.

Det er lett å se at disse elementene sterkt vil bidra til å svekke sikkerhetsnivået.

Konklusjon

Etter en gjennomgang av høring-sutkastet, kan en slå fast at departementets forslag ikke er faglig begrunnet ut i fra at dagens sikkerhetskontroll er dårlig og at den derfor må bedres rent kvalitetsmessig. Tvert i mot hevdes det at «sikkerhetsnivået på dagens løfteinnretninger er etter departementets oppfatning høyt». Videre fastslår departementet at «kompetansenivået hos kontrollpersonalet er også høyt».

Endringene er heller ikke begrunnet ut i fra et for høyt prisnivå på dagens kontrollvirksomhet.

Høringsutkastet er et resultat av regjeringens ønske om å «modernisere» offentlige sektor, noe som i de fleste tilfeller betyr å privatisere og konkurranseutsette offentlige tjenester.

EL & IT Forbundet stiller da spørsmål om regjeringens liberaliseringspolitikk er overordnet tanken om en kontroll basert på best mulig sikkerhet for landets brukere av heiser.

Samfunnet har de siste årene vært vitne til mange tragiske dødsulykker i tillegg til flere alvorlige nestenulykker. Dette er ulykker som i stor grad kunne vært unngått dersom man tok sikkerheten på alvor, og kontrollerte objekter i stedet for papirer og systemer. Det har frem til i dag vært få ulykker på heis. Årsaken til dette er et faglig høyt nivå i bransjen, samt den rolle heiskontrollen har spilt.

EL & IT Forbundet er av den oppfatning at forslaget til endringer på en rekke punkter er selvmotsigende og meget svakt faglig fundert. Sikkerhet kan ikke legges ut på anbud!

EL & IT Forbundet krever derfor at departementets forslag om å privatisere heiskontrollen trekkes tilbake, og at dagens ordning med en uavhengig og ikke-profittbasert heiskontroll videreføres.

fortsettelse fra side 2

Vi har sett alt for mange bevis for skrivebordsteoretikernes tro på at en kontroll med papirer og systemer i stedet for en objektskontroll, har ført til unødvendige ulykker. Hvor mange flere ulykker må vi ha før myndighetene får øynene opp og stopper galskapen?

På andre områder, som for eksempel oljeindustrien, kan det dokumenteres at system- og egenkontroll ikke holder mål og har ført til et økende antall ulykker og nestenulykker. Skal det da være nødvendig å måtte gjøre de samme tabbene på alle andre områder før man tar til fornuft?

Enkelte områder er ikke egnet for konkurranse, sikkerhetskontroll er en av dem.

Man kan ikke legge sikkerheten ut på anbud og la markedet bestemme sikkerhetsnivået.

Man legger da opp til et spill med mangelfulle regler uten dommer, hvor den som er råest står igjen som vinner og samfunnet er taperen.

Som en ansvarlig fagforening kan vi ikke sitte med hendene i fanget og stillestående godta det forslaget som departementet her har fremlagt. Vi står altså ovenfor en nødvendig kamp for å ivareta sikkerheten for både brukerne av landets heiser, og for folk som har sitt daglige virke i heissjakta.

Den politiske streiken vi gjennomførte 2. mai må sees på som en oppvarming. Vi må belage oss på at vi må foreta en del gymnastiske øvelser. Slik det ser ut i dag er det heller tvilsomt om vi klarer oss med noen lette knebøy.

Robert Ellingsen

Registrering av ulykker

Av Gaute Finstad

Vi er i ferd med å samle inn opplysninger om ulykker og ulykkestilløp i heisbransjen. Dette for å prøve å se om det er noen paralleller mellom vår og andre bransjer. Vi vil foreta en kartlegging på bakgrunn av dette i samarbeid med andre forbund/fagforeninger.

Rasjonaliseringspresset er hardt på norske arbeidsplasser og vi får stadig høre at sikkerheten blir ivaretatt, men store nasjonale ulykker som Sleipner og Åsta har avdekket det motsatte.

Klare kompetansekrav og kontrollfunksjoner angripes og erstattes av uklare og diffuse regelverk. Det blir opp til markedskreftene å håndheve disse. Kontroll på arbeidsmiljø, produkt og teknisk utstyr er i stor grad egenkontroll.

De offentlige kontrollorganer har blitt papir kontrollører. Ansvar har stadig blitt skjøvet nedover og papir har blitt dokumentasjon. Det blir en kamp om ansvarsfraskrivelse i stedet for å være sitt ansvar bevisst.

Det blir ikke foretatt god nok opplæring for å høyne kompetanse på egenkontroll og sikkerhet til tross for et mye større ansvar.

Det ønskes opplysninger om alle ulykker, ulykkestilløp eller forhold som kunne ha skapt farlige situasjoner.

Det er spesielt følgende områder vi ønsker å analysere.

- Ulykkestilløp der ufaglært personell har skap farlige situasjoner.

Eks: Tilsynspersoner eller vedlikeholdspersonell (mangel på opplæring).

- Stress, tidspress eller uoppmerksomhet som har bidratt til farlige situasjoner.

- Mangel på intern opplæring, prosedyrer eller alenejobbing.

Ved ønske kan rapportene være anonyme. Rapporter sendes til:

Gaute Finstad
Gammelsaga 24
7540 Klæbu

TLF : 915 12 935

Email: gaufin@online.no

Trakassering av tillitsvalgte

Av Geir Eigil Løkke

Heismontørenes fagforening har i sammen med en rekke foreninger, forbund og organisasjoner startet et nettverk mot trakassering av tillitsvalgte. I tillegg til å være et støttenettverk for tillitsvalgte i hardt vær, håper man på å politisere kampen mot trakassering i arbeidslivet.

Næringslivets strategi når det gjelder fagforeningsknusing går ofte ut på å ta de tøffeste og bryte dem ned, for da er det lettere å få kontroll over de andre tillitsvalgte. Ofte blir det til at de trakasserte blir stående aleine, særlig når bedriftene bruker forskjellige typer belønninger til de ansatte som tar avstand til de tillitsvalgte.

Når man da står der og sjøl er den tillitsvalgte som man skulle hatt hjelp av, så er det enda viktigere å ha et nettverk man kan søke støtte fra. Det er ikke bare Britt Bergsund og Boye Ullmann som er, eller har vært, i hardt vær. Det er for tida flere saker hvor folk trenger støtte.

Dommen

Britt Bergsund, som i mange år har kjempet mot utnytting av arbeidsfolk, vant 6. april 2001 oppsigelsessaken hun hadde reist mot SAS-hotellet, der hun har jobbet siden 1978 som servitør, og i perioder også som bartender. Dommen er enstemmig.

Bergsund ble oppsagt etter et møte hvor hun bekreftet at hun ikke ville komme tilbake til sin stilling som ser-

vitør p.g.a. sykdom, men derimot kunne tenke seg annet arbeid i bedriften etter fullført attføringsopplegg.

Britt kan snakke engelsk og spansk flytende. Videre har hun, via det eksterne attføringsopplegget, studert sosialantropologi på Universitetet. I en bedrift med veldig mange ansatte fra andre nasjoner og kulturer, hadde det vel ikke vært en uting med en ansatt som har disse kvalifikasjonene? En seriøs hotellbedrift burde vel også ha sett mulighetene disse kvalifikasjonene gir i forhold til gjestene.

Britt har ikke gitt noe som helst føringer i forhold til hva hun aksepterer av arbeidsoppgaver når hun kommer tilbake, bortsett fra at det er uaktuelt å begynne som servitør igjen. Retten slår fast at «en oppsigelse basert på det lange fraværet alene, med henvisning til at saksøkeren sa seg ute av stand til å gjenoppta sin gamle stilling, kan da ikke uten videre anses saklig begrunnet». Oslo Byrett kritiserer derimot bedriftens passivitet i forhold til Bergsunds treårige sykemeldings- og attføringsperiode. Videre sier retten at "...arbeidsgiver plikter å strekke seg langt for å finne en tilfredsstillende ordning..." når det gjelder å skaffe henne en stilling på SAS-hotellet.

Oppsigelser

Britt har i sammen med klubben på SAS-hotellet stått i mot angrep fra arbeidsgiver, som har vært meget fleksibiliseringskåt. I 1993 ville ledelsen ved hotellet si opp 120 ansatte i stuepikeavdelinga og i oppvaska, for så å leie inn folk fra ISS til å utføre de samme arbeidsoppgavene. I 1994 ville bedriften gjøre om 24 ansettelse til løsarbeid. I 1995 vant klubben 18 retts-

saker og retten til fast arbeid.

I alle store oppsigelsessaker på bedriften er det innvandrere som er blitt rammet. I retten prøvde bedriften å gi seg selv et skinn av seriøsitet når det gjaldt de ansattes arbeidsforhold. De påstod at Britt hadde skapt en uholdbar situasjon ved å være så lenge sykemeldt, da de måtte sette inn en vikar i hennes sted, og at vikarer var noe de absolutt ikke ville ha, ikke bare av hensyn til bedrift, men også av hensyn til vikaren, som fortjente en fastere tilknytning til bedriften en et vikariat. Men bedriften innrømte også i retten at "... vedkommende kunne ha vært gitt fast tilsetting etter at Bergsund sa at hun ikke ville tilbake til stillingen..."

Stuepike og folka i oppvaska er i hovedsak fra den 3. verden, mens servitører og annet fintfolk i hovedsak er norske nordmenn, født i Norge. Er det da sånn å forstå at ikke-ariske løsarbeidere og innleide er problemfritt, mens ariske vikarer er uholdbart? At Britt i hele denne perioden har stått i fremste rekke, straffet seg.

Seier

I 1999 blei Britt oppsagt. Hotellet ville med dette bli kvitt en brysom tillitsvalgt. Retten slår fast at "... Det er sannsynlig at bedriftens ledelse gjennom mange år må ha sett på Bergsund som en hovedeksponent for krefter som motarbeidet og hindret eller vanskeligjorde gjennomføringen av en rekke beslutninger og tiltak som vedrørte driften av hotellet..."

Allikevel avviser arbeidsgiver at hennes engasjement hadde noe som helst med oppsigelsen å gjøre. Må her tillegge at den nå relativt ferske klubblederen ved SAS-hotellet, som har jobba ved bedriften i 17 år, uten en eneste advarsel, har fått 6 stykker et-

fortsettelse neste side

fortsettelse fra forrige side

ter at han blei klubbleder.

Dommen er en seier for Britt og klubben på SAS-hotellet. Men den er også en seier for resten av arbeiderbevegelsen. Et tydelig signal til arbeidsgivere om at de faktisk **kan** møte motbør i retten når de driver sitt skittene spill ovenfor tillitsvalgte, som faktisk har sin lojalitet hos de ansatte. Dommen har vi lagt ut i sin helhet på internettetsida vår. Stå på Britt og SAS klubben!!!

Boye Ullmann

LO har for første gang stevnet NHO og en bedrift for trakassering av tillitsvalgt og brudd på §6 i Hovedavtalen. Boye Ullmann har vært ansattes representant i styret og klubbleder på Norwesco siden 1983. Norwesco produserer elektrisk installasjonsmaterieil som stikkontakter og bokser m.v.

Salgsdelen Norwesco gikk i fjor sammen med Thorsmann og Wibe til LEXEL. Det er den samme ledelse på både Norwesco og LEXEL. Bakgrunnen for saken var at Ullmann som styremedlem tok opp en rapport, utarbeidet av en gruppe nedsatt av ledelsen, som konkluderte med at konsulenter måtte inn i bedriften for å bedre samarbeidet .

Kort tid etter mottok Ullmann advarsler for bl.a.: 1. Å være kort tid på klubbkontoret der han kopierte brev til styreformann 2. Å være tre dager på forbundsstyremøte uten å gi annen beskjed enn skriftelig (!!).

Seinere mottok Ullmann også advarsel for manglende inn/utstempling på en defekt stemplingsklokke. Da Fellesforbundet ønsket å føre denne saken videre til LO, bestemte bedriftsledelsen å sette ut avdelingen Ullmann arbeidet på, til en konsulent. Ullmann ble lovet oppsigelse dersom han ikke

ble med over i konsultentselskapet. Han takket nei til tilbudet og mistet dermed sine arbeidsoppgaver som er overtatt av andre.

Bestikkelser

I fjor forsøkte bedriftsledelsen å blande seg inn i valg av tillitsvalgt ved å «tilby» klubben bonus og en populær fleksavtale tilbake dersom klubben skiftet ut Ullmann. To på lageret fikk også et stort lønnstillegg da de meldte seg ut av Fellesforbundet. Ullmann er fortsatt ansatt i Norwesco. Han har vært sykmeldt siden oktober. Han trakk seg nylig som klubbleder av helsemessige årsaker.

Samlet

Det er viktig at tillitsvalgte og ansattes representanter får styrket sin beskyttelse. Aksjeloven likestiller aksjeoppnevnte og ansattes representanter i styret. Derfor må represalier utført mot ansattes representanter bekjempes, og forhindres ved at loven og Hovedavtalen styrkes på dette punkt. Dessuten må utskilling motivert ut fra å bli kvitt tillitsvalgte forhindres både i Arbeidsmiljøloven og Hovedavtalen.

En samlet fagbevegelse må stå bak LO og Boye Ullmann i denne aktuelle saken, som kommer opp 10 september i Arbeidsretten. Samtidig må protestene mot LEXEL og Norwesco økes i styrke på forskjellig vis.

Fagbevegelsen kan ikke akseptere at tillitsvalgtes rettigheter og bedriftsdemokratiet blir undergravd i dagens Norge. Ansattes representanter har både rett og plikt til å reise saker i styret uten å frykte represalier. Et lite spørsmål til slutt: Er det riktig av oss å bruke Norwesco/Thorsmann/Wibe/LEXEL-matriell???

Asbest

Av Gunnar Bilet

Vi er ikke ferdige med asbest på heiser, så vi trenger en liten påminnelse om rutiner ved slikt arbeid.

I henhold til § 27 i arbeidsmiljøloven skal det ikke utføres arbeid på heiser hvor det er påvist eller er mistanke om asbest. Husk også at det kan være asbest i isolasjon vi ikke ser, som i vegger og tak (pernitt/eternitt). Dette gjelder deg og dine arbeidskollegaers helse!

Dersom det er tvil om hvorvidt det finnes asbest i heiser, så skal eier straks sørge for at det gjennomføres analyser av isolasjonsmaterialet. Inn til resultatet foreligger, så må alt nødvendig arbeid i heissjakter og heismaskinrom utføres med tilfredsstillende personlig verneutstyr som gir beskyttelse mot asbeststøv. Også krav om helseundersøkelser etter asbestforskriftens § 36 og 37 kan være relevant.

Rutine ved mistanke om asbest:

1. Arbeidsleder skal varsles.
2. Verneombud varsles.
3. Det stedlige arbeidstilsynet varsles.
4. Med referanse til brev fra Direktoratet for arbeidstilsynet, datert 25.4.2000, skal bygningens eier gjøres oppmerksom på at han må sørge for at det gjennomføres analyser av isolasjonsmaterialet. Kopi av brevet skal oversendes eier.

fortsettelse neste side

fortsettelse fra forrige side

Tillatelse til arbeid på slike heiser kan gis til navngitte personer på følgende premisser:

1. Tillatelsen gjelder i 1 måned fra misstanke om asbest er oppstått, pluss 3 måneder fra asbest eventuelt er konstatert.
2. Personen skal ha gjennomgått tilfredsstillende opplæring om farer og forholdsregler ved asbest.
3. Det skal kun utføres nødvendige reparasjonsarbeider ved driftstans på anlegget. Det skal ikke utføres arbeid som berører selve isolasjonsmaterialet.
4. Personer med kroniske luftveisplager, sykdommer i lungene, luftveier eller hjertet, skal ikke utføre slikt arbeid.
5. Navngitte personer kan når som helst trekke seg fra arbeid med asbest. De skal også følge samme prosedyre som alle andre montører, med hensyn til helseundersøkelser på grunn av asbeststøv påvirkning.

Flertallet av jordas befolkning lever fortsatt på landsbygda, men stadig flere finner veien til storbyer. Der ender mange opp i dyp fattigdom, omgitt av forurensning, ofte uten både helsetilbud og tak over hodet.

Folkevandringen til byene går fort, og om kort tid vil over 50 prosent av jordas befolkning være å finne i byer, viser tall fra FN.

FNs hovedforsamling er i disse dager samlet til en spesialsesjon for å se hvor langt man er kommet i oppfølgingen av den såkalte storbykonferansen, som ble holdt i Istanbul i Tyrkia i 1996.

Sikkerhet på maskinromsløse heiser

Av Vidar Nordbø

De tekniske sider ved maskinromsløse heiser er grundig omtalt. Etter hvert får vi også førstehåndskjennskap til dem på service og vakt.

Når et nytt produkt kommer ut på markedet, sprer kunnskap om virkemåte og rutiner for sikkert arbeid seg gradvis. Montørene på montasje er de første til å lære om de nye heisene. De skal få tilstrekkelig instruksjon i sikker montasjeteknikk og bruk av sikkerhetsutstyr. Montasjarbeidet og større jobber på maskinromsløse heiser, som tauslift, er ofte risikoanalysert for seg, og spesielt verktøy og instruksjoner er utformet eller under utarbeidelse.

Uten maskinrom

Så kommer turen til heiskontrollen, montørene på service, vaktmestere og vaktelskaper. Mange har vel opplevd å få en «Aha!-følelse» når de for første gang kommer til en maskinromsløs heis. Ikke alle føler at opplæringen de har fått gir tilstrekkelig trygghet på de nye produktene. Det tar alltid tid å innøve nye rutiner. Hva gjør du når telefonen ringer, eller du må ut og legge på parkometeret, mens døra til apparatskapet er åpent og spenningsførende, verktøy ligger ut over gulvet, og jakka henger på skapdøra, alt mens folk går forbi? De aller fleste av oss har «vokst opp» med låsbart maskinrom. Savnet av maskinrommet skaper behov for nye, sikre rutiner.

Forebygge ulykker

I England sies det at montørene alltid har med seg avdekning, type «Barricades» (avsperring), ved servicearbeid på slike heiser. Det

spørs vel om montørene på service vil sette pris på å måtte bære med seg slikt utstyr her til lands. Uansett bør vi alle gjøre det vi kan for å innarbeide sikre rutiner, slik at ulykker forebygges. Denne artikkelen er ment å belyse noen risikosituasjoner. Det er bakgrunnen til at Heismontøren har bedt to bedrifter delta ved utformingen av denne artikkelen. I denne omgang har vi tatt kontakt med Otis og KONE for å innhente bedriftens syn på prinsippene i artikkelen. Særlig gjelder det Prinsipp 1, 2, 3 og 6. Prinsipp 4 og 5 er vel nokså bra ivaretatt, i hvert fall i Norge, så det er vel ingen grunn til å ofre spalteplass på dette. Det er meningen å følge opp med liknende artikkel om Schindler Smart og Thyssen Evolution i et senere nummer av Heismontøren.

Prinsipper

Prinsipp 1 - 6 nedenfor er bygd på Dr. Gerhard Schiffners foredrag på Heilbronn Lift Conference i 1998 og retter seg mot alt arbeid på maskinromsløse heiser etter montasje. Dr. Schiffner er maskiningeniør fra universitetet i Stuttgart. Han arbeidet som vit.ass. i instituttet for «Materials Handling Technology» på universitetet, der han også tok sin doktorgrad på ståltau. Siden 1986 har Dr. Schiffner vært ansatt ved Thyssen Aufzüge i forsknings- og utviklingsavdelingen for mekaniske heiskomponenter. Han har ledet avdelingen siden 1990, og er medlem i flere ISO komiteer.

Vedlikehold: Hvilke krav må settes?

Brukere

Det må skilles mellom ulike brukergrupper: Passasjerer, heispasser, servicemontører, inspektører samt personer utenfor sjakta. Det er stor kompetanseulikheter mellom disse gruppene. Risikoen må derfor analyseres

fortsettelse neste side

fortsettelse fra forrige side

separat for hver gruppe. Analysen baseres både på grunnlag av kompetanse, arbeidsoppgaver og oppholdssted på maskinromsløse heiser.

Risikoen bør analyseres både på normal adferd og på uforvarende ufor-siktighet, ubetenksom ringeakt av sikkerhetsinstruksjoner, misbruk og hærverk til en viss grad.

Prinsipp 1

Brukere og personer som oppholder seg utenfor sjakta skal ikke utsettes for annen form for fare eller restriksjon enn det som er kjent for heiser med maskinrom. Personer som oppholder seg i stolen skal heller ikke utsettes for økt risiko for fallende deler, ukontrollerte stolbevegelser eller innesperring, utover det som er kjent for heiser med maskinrom. Ved nødevakuering skal passasjeren bli reddet farefritt og innen en akseptabel tid. Når servicearbeid skal utføres skal den del av trappeløpet som tilstøter sjakta ikke blokkeres. Er adgang til sjakt kun mulig gjennom å holde sjaktdør eller luke åpen for en stund, må området rundt sikres tilstrekkelig mot uautoriserte personer. Må arbeidet avbrytes for en periode, og ved avslutning av arbeidet, må gjenlukking av dører sikres.

Kommentar til Prinsipp 1 fra OTIS: Gen2 er laget slik at man ikke behøver å jobbe fra trappeløpet, selv om evakuerings- og servicearbeid er mulig fra panelet på siden av den øverste døra. Adgang til sjakt er kun mulig ved bruk av spesiell bryter for å tiltrede stoltak, eller ved å åpne dør med nøkkel, men da går heisen automatisk over i inspeksjonskjøring.

Kommentar til Prinsipp 1 fra KONE: Arbeidssituasjonen krever vanligvis ikke at både apparatskapet og sjaktdøra er åpen. Tauskift stiller krav til avdekking av arbeidsområdet, men det er ganske likt det vi har i dag. Montøren må lukke skapdøra på samme måte som han må låse døra når

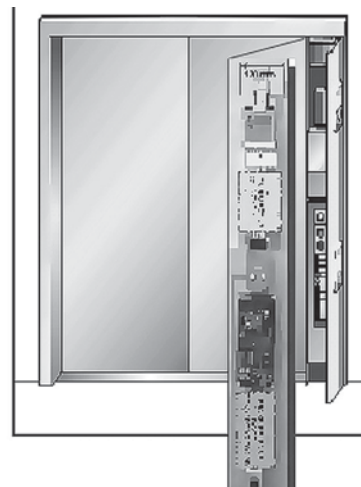
han forlater maskinrommet. En fordel med maskinromsløse heiser er at montøren befinner seg i et offentlig rom, som kan føre med seg forstyrrende elementer, men også økt sikkerhet dersom det inntreffer en ulykke sammenliknet med et klassisk maskinrom, hvor det også befinner seg roterende anleggsdeler. - Men hvor gjør man av jakka? - Det er relevant at man mangler et sted å henge fra seg verktøy og arbeidstøy etc. Det er kanskje ikke så stort problem dersom man har en liten verktøyveske som er lett. Jakka kan man kanskje henge opp på innersida av sjakta. Et annet forhold er at maskinrommet på eldre heiser ofte heller ikke er veldig attraktive miljømessig med dårlig lys/renhold.

Prinsipp 2

Innesperrede personer skal kunne evakueres enkelt og sikkert utenfra av instruert personell eller service-montør. En inspeksjonsluke skal finnes utenfor sjakta, der nødvendig utstyr for nødevakuering skal finnes. Utstyret skal plasseres slik at maskin og tau lett kan observeres under evakuering. Om dette teknisk sett er umulig, kan maskinens bevegelser og heisens posisjon vises på display, som må virke selv ved netttutfall. Farlige situasjoner - som slakke tau ved trommeldrift må overvåkes. Batteridrift kan brukes i tillegg til eller i stedet for konvensjonell nødmanøvrering (bremseløft, tørnehjul, elektrisk nødkjøring). Pålitelighet og tilleggsrisiko ved bruk av batteridrift må vurderes separat, samt hvilke deler av sikkerhetskreten som må overkobles under slik nødkjøring.

Kommentar til Prinsipp 2 fra OTIS: Redningsoperasjoner er praktisk talt helautomatisert, heisen går selv inn til nærmeste etasje på batteridrift, heisens posisjon vises på display. Man kan dessuten slippe den på brems. Alle heiser leveres med lås på innerdør - evakuering kan bare skje utenfra.

Kommentar til Prinsipp 2 fra KONE:

Illustrasjon av innovervent apparatskap fra Otis Gen2.

Returkjøring ved grens er innebygd, bremsespak benyttes ved strømbrydd eller batterikjøring ved balanse stol/motvekt.

Prinsipp 3

Heismaskinen og apparatet skal kun være helt inne i sjakt eller på stol dersom det nødvendige vedlikehold kan utføres med stillestående motor eller på et tilstrekkelig sikkert sted. Med nødvendig vedlikehold regner vi:

- * Inspeksjon
- * Funksjonstest
- * Smøring og oljeskift
- * Justering
- * Bytte av slidedeler
- * Mindre reparasjoner
- * Feilsøking

Det er kjent at i særdeleshet vedlikehold og feilsøking på konvensjonelle heiser ikke alltid kan utføres med stillestående motor. Selv om moderne motorer og deres motordrift i store trekk er laget vedlikeholds-frie, vil driftsforstyrrelser likevel kunne opp-

fortsettelse neste side

fortsettelse fra forrige side

stå, som støy, vibrasjoner etc. som kun kan finnes under kjøring. Selv om man har med avsnitt om risikoer under kjøring i vedlikeholdsinstrukser, kan man regne med at våghalsene blant gutta tar noen snarveier og utsetter seg for risikofylte situasjoner under feilsøking. Om maskinrommet og/ eller apparatskapet er i gruen eller i sjakttoppen, vil det nødvendige vedlikeholdet kunne utføres sikkert, gitt at tilstøtende sikkerhetsrom tilfredsstiller følgende krav:

* Redningsrommet skal være separert fra stolens og motvektas baner (dette lar seg gjøre ved en avgrensning av stolens bane med ekstra buffere, som svinges på plass automatisk)

* Redningsrommet skal være i samsvar med kravene for maskinrom. Dette gjelder også vedlikeholdsplattformer foran apparatskapet og foran andre vedlikeholdskrevende komponenter, samt høyde over plattformen og roterende deler.

* Gulvflater skal være sklisliske

* Tiltak mot nedfallende deler, for eksempel en utbrettbar himling, skal monteres om utstyret er i gruen.

Kommentar til Prinsipp 3 fra OTIS: Motoren er smørefri. Justeringer/bytte slitedeler skjer stillestående. Det finnes en rekke innebygde funksjonstester, og feilsøking kan skje utenfra.

Kommentar til Prinsipp 3 fra KONE: Motoren er smørefri. Justeringer/bytte slitedeler skjer stillestående. Det finnes en rekke innebygde funksjonstester, og feilsøking skjer utenfra. Stolen kan settes i en bestemt sperret stilling for å danne en vedlikeholdsplattformer ved arbeid på maskinen.

Prinsipp 4

Maskin og apparatskap skal ha enkel og sikker adkomst. Adkomsten skal ha passende belysning og skal

ikke gå gjennom private områder. Begrenset adgang kan kun godtas om det ved driftsstans ikke får konsekvenser for nødevakuering. Det skal være enkelt å forlate dette området helt sikkert under alle omstendigheter.

Prinsipp 5

Maskin og apparatskap skal ha passende belysning, temperatur og ventilasjon. Belysninger skal være i samsvar med kravene for arbeidsplasser. For å sikre god ventilasjon må varmeavledning av maskinen og apparatskapet være tilstrekkelig dimensjonert. For å garantere at komponentfunksjon må temperaturen holdes innenfor et passende område. Utstyret skal være beskyttet mot støy, skadelige gasser og fuktighet. Beskyttelse mot støy og fuktighet i gruen er en stor utfordring. Boss som faller ned i åpningen mellom stol og sjaktvegg fyller ofte gruen med smuss. Grunnvann og overflatevann kan flyte inn i gruen ved rengjøring, lekkasjer eller oversvømmelser. Disse miljøbetingelsene kan skade sikker funksjon og driftssikkerhet på utstyr i gruen og føre til tilleggsrisiko for brukere og servicemontører.

Prinsipp 6

Dynamiske tester av heisutstyr skal bare utføres utenfra. Det skal tas hensyn til at tilstrekkelig observasjon og vurdering av heisen kan skje utenfra. Med dynamiske tester menes:

- * Taufriksjon
- * Fangtest
- * Funksjonstest av sikring mot overhastighet i oppretning
- * Buffertest
- * Bremsetest
- * Slangebruddstest

For disse tester skal det finnes en aktiveringsmekanisme (som for ek-

Roar Enerly viser aktuell arbeids-situasjon på en Monospace fra Kone.

sempel trykknapper, nødkjøringsknapp, bremseløfter etc). Heisens bevegelser skal være lett å følge ved observasjon av drivskive og tau, eller ved hjelp av posisjonsindikatorer.

I tillegg må følgende krav oppfylles:

* Maskinfundamentet må tåle lasten det faktisk utsettes for

* Opphengskrok over arbeidsområdet må finnes til bruk ved maskinreparasjon

* Hovedbryter og sjaktlys bryter må finnes i låsbar panel utenfor sjakta, fortrinnsvis sammen med nødevakueringsutstyr

Kommentar til Prinsipp 6 fra OTIS: Flere av de tester som er omtalt er innebygd som funksjoner i styringen. Det er ikke nødvendig å kontrollere taufriksjon fordi friksjonskoeffisienten er ekstremt høy. Drivskiva er praktisk talt slurefri.

Kommentar til Prinsipp 6 fra KONE: Det er rutiner for utførelse av dynamiske tester utenfra.

Rett fra sjaktebånn!

Egenkontroll og sluttkontroll er innført av flere heisbedrifter, dette medfører at større moderniseringsjobber og nyanlegg kan gjennomføres og overleveres til kunde uten bruk av den tradisjonelle form for overlevering til heiskontrollen.

Myndighetene og bedriftene endrer praksis uten innblanding fra montørstaben. Ganske frekt egentlig, men kan man vente noe annet fra den kanten.

Dette betyr i praksis at offentlig heiskontroll ikke er nødvendig der egenkontroll / sluttkontroll er etablert.

Den form for heiskontroll som bransjen har praktisert til nå er i realiteten gravlagt. Dersom systemene er gode nok i det enkelte firma, er det bare kunden som kan forlange bistand fra heiskontrollen som en uavhengig konsulent (jmf. OPAK).

Sikkerheten på heisanlegg i Norge har til nå hvert meget høy, dersom bedriftene blir satt til å passe havresekken kan dette endre seg dramatisk for alle parter.

Hva skal til for å få heiskontrollen opp av grava. Tja, si det... det blir kanskje varmere til høsten!

God sommer.

Heis - Tjeneste AS

Velrenomert firma, etablert i 1974.

Vi søker etter heismontører for snarlig tiltredelse.

Personene

Heismontører med fagbrev.

Vi tilbyr

Radiodirigerte el. biler, for hurtig og rask service.

Søknadsfrist

Spørsmål rettes til «personalsjefen» på telefon 909 28 637

Søknadsfrist er 1. august 2001.

Søknad sendes til:

HMF

«mrk. personalsjefen»

Brugt.14

0186 Oslo

OTIS AS er det norske datterselskapet av verdens største leverandør av heiser og rulletrapper. OTIS er representert i mer enn 150 land, og har over 65.000 medarbeidere. OTIS AS er en ung organisasjon, og har ca. 35 medarbeidere. OTIS er inne i en sterk ekspansjon, og har behov for nye medarbeidere som vil bidra til å gjøre en innsats for OTIS videre framover.

OTIS har kontor sentralt beliggende på Helsefyr / Etterstad, med meget gode kommunikasjoner og lett adkomst.

Du finner oss på :

www.otis.com

Konsernspråket er engelsk.

HEISMONTØRER

Vi søker heismontører til vår service- og montasjeavdeling.

Stillingen

I første omgang er det vår serviceavdeling som har behov for nye medarbeidere, men vi har ingen faste barrierer mellom anleggs-, moderniserings- og serviceavdelingene. Vi kan tilby varierte arbeidsoppgaver, der du får lov til å arbeide med hele spekteret; gamle elektromekaniske styringer fra mellomkrigstiden, og fram til de siste teknologiske innovasjoner i vår bransje. Vi forventer også en sterk vekst i våre nyanleggsaktiviteter, mellom annet som følge av at vi nå lanserer vårt nye heissystem; Gen2, som er en helt ny og framtidsrettet heiskonstruksjon.

Personen

Du har heismontørsertifikat, og har en utadvent og serviceinnstilt holdning, og forstår viktigheten av å tilfredsstille kundens behov.

Vi tilbyr

En karriere i et internasjonalt miljø med særdeles allsidige utfordringer.

Det tilbys attraktive betingelser og personlige utviklingsmuligheter i et kreativt og inspirerende arbeidsmiljø.

Firmabilordning.

Informasjon

Informasjon om stillingen får du hos FOD-sjef Børre Skjærlund på telefon 22 70 75 00 eller via mail på :

borre.skjaerlund@otis.com

Merk din søknad :

"Heismontør"

Søknad sendes til :

OTIS

OTIS A/S

Biskop Jens Nilssønsgt. 5

0659 Oslo

Vi har i forbindelse med vår bevilgning på halvårsmøtet i foreninga i fjor, mottatt et takkebrev fra **Afghanistankomiteen (AiN)**, og de skriver følgende:

”...Vi takker Dere igjen for deres bidrag til helsekampanjen Miraj i år 2000. Deres hjelp bidro til at vi klarte å nå vårt innsamlingsmål på 206.000 kr. Denne summen dekket vår 20% egenandel til NORAD og førte til at vi fikk 900.000 kr. til driften av sykehuset...”

”...Mange takk for samarbeidet så langt. Vennlig hilsen, Ulrik A. Motzfeldt og Ingrid Iversen...”

Reber Schindler Heis AS er Norges ledende heisfirma med store leveranser av heisanlegg og rulletrapper. I tillegg til dette drives en utstrakt service- og reparasjonsvirksomhet over hele landet. Firmaet er over 50 år og har levert mer en 9000 heiser disse årene. Hovedkontoret ligger i Vennesla utenfor Kristiansand. Vi er 310 ansatte fordelt på 27 steder. Omsetningen siste år var på 285 MNOK.

Til Mo i Rana søker vi etter:

HEISMONTØR

Vi kan tilby:

- Interessante og utfordrende arbeidsoppgaver
- Hyggelig og aktivt miljø
- Ulykkes- og gruppelivsforsikring
- Lønn i hht lokale avtaler

Mo i Rana er underlagt vår Trondheimsavdeling.
Den som ansettes må være villig til å utføre reiseoppdrag.

Nærmere opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til vår leder i Trondheim, Trond Simonsen på tlf. 72 89 34 74 eller montasjesjef Magne Endresen ved vårt hovedkontor på tlf. 38 15 11 27.

Skriftlig søknad sendes til personalkontoret **snarest**.

Schindler

The Elevator and Escalator Company

Reber Schindler Heis AS
Postboks 126, 4702 Vennesla
Tlf. 38 15 11 00 - Fax 38 15 11 95
www.schindler.no

Verv i Heismontørenes Fagforening pr. 02.05.01

Styret

Verv	Periode	Navn	Tlf.privat / mobil	E-post
Leder	00 - 02	Robert Ellingsen	67 970030 / 901 19 596	robert.ellingsen@heis.no
Nestleder	01 - 03	Tor Moen	35 536703 / 909 16 330	tor.moen@heis.no
Sekretær	01 - 02	Harald Aasen	22 224348 / 900 46 135	harald.aasen@heis.no
Kasserer	00 - 02	Richard Dalberg	22 271914 / 909 28 637	richard.dalberg@heis.no
Studieleder	00 - 02	Geir Egil Løkke	22 750085 / 908 77 082	geir.lokke@heis.no
1. styremedlem	01 - 03	Thomas Heltoft	63 906821 / 917 49 029	thomas.heltoft@heis.no
2. styremedlem	01 - 03	Rodi Rabben	72 555332 / 918 78 131	rodi.rabben@heis.no
3. styremedlem	00 - 02	Per Arne Jensen Salo	22 689947 / 918 53 408	per.arne.salo@heis.no
Lærlingansvarlig	01 - 03	Espen Milli	22 195614 / 920 31 939	
1. vararepresentant	01 - 03	Tor Sundby	55 314982 / 907 93 503	tor.sundby@heis.no
2. vararepresentant	00 - 02	Rune Larsen	67 561452 / 951 91 555	rune.larsen@heis.no
3. vararepresentant	01 - 03	Atle Johannessen	/ 905 09 019	
4. vararepresentant	00 - 02	Jan Ellingsen	33 181173 / 913 97 258	jan.ellingsen@heis.no

Andre verv

Akkordkontrollør	00 - 02	Henning Hottran	22 216177 / 917 46 930	
Verneansvarlig	01 - 03	Roar Enerly	22 155278 / 916 34 682	roar.enerly@heis.no
Redaktør	01 - 03	Richard Dalberg	22 271914 / 909 28 637	richard.dalberg@heis.no
Lærlingerepresentant	00 - 01	Kim Bakkerud	64 839074 / 450 33 489	heislerlingen@hotmail.com
Lærlingerepresentant	00 - 01	Tomas Rudshaug	64 939299 / 926 43 965	rudsmoen@hotmail.com

Avdelingsledere i Heismontørenes Fagforening

Avdelingsledere	99 - 01	Ole Jon Skarbø	70 270517 / 918 78 303	
Bergen	98 - 00	Tor Sundby	55 314982 / 907 93 503	tor.sundby@heis.no
Drammen	00 - 02	Rune Larsen	67 561452 / 951 91 555	rune.larsen@heis.no
Hedmark/Oppland	99 - 01	Magne Nesset	62 528223 / 915 61 547	
Kristiansand	00 - 02	Tor Helge Reber	37 042269 / 915 63 130	
Møre & Romsdal	98 - 00	Roger Taylor	70 131566 / 905-82 991	
Nord-Norge	99 - 01	Trond Greni	78 952458 / 915 16 067	tagreni@c2i.net
Oslo	00 - 02	Robert Ellingsen	67 970030 / 901 19 596	robert.ellingsen@heis.no
Stavanger	00 - 02	Tore Bratthetland	51 687670 / 905 35 475	
Trondheim	00 - 02	Arve Sørensen	73 532315 / 908 47 651	el-fros@online.no
Vestfold/Telemark	01 - 03	Paul Gadegaard	/ 913 26 435	dbig@postkasse.no
Østfold	99 - 01	Øyvind Larsen	69 399423 / 913 61 344	oeivlars@online.no

Klubbledere i heisfirmaene

Access	Hovedtill.	Jan Ellingsen	33 181173 / 913 97 258	jan.ellingsen@heis.no
Access	Oslo	Tore Grov	67 076554 / 916 36 106	
Euroheis	Oslo	Ulf Grabner	/ 916 32 996	
Kone		Per Arne Jensen Salo	22 689947 / 918 53 408	per.arne.salo@heis.no
Melbye	Oslo	Kjetil Haga	22 670053 / 415 63 239	hagakjetil@hotmail.com
Otis	Oslo	Lasse Harms	64 863285 / 970 98 892	
Reber Schindler	Hovedtill.	Rodi Rabben	72 555332 / 918 78 131	rodi.rabben@heis.no
Reber Schindler	Oslo	Svein Haugen	22 215785 / 906 28 250	svein.haugen@chello.no
Stahl	Oslo	Jan Bruun	22 269512 / 917 23 830	
Stahl	Bergen	Jarle Stavenes	56 307546 / 913 92 513	
Thyssen	Oslo	Atle Skaug	67 060354 / 901 19 628	atlsk@online.no
Thyssen rulletrapp	Oslo	Bård Hexeberg	67 908042 / 917 59 474	
Uni	Oslo	Vegard Tømmerås	63 845117 / 992 57 089	
Heis-System	Bergen	Geir Arne	55 203588 / 932 39 375	

Avdelings- og klubbkontorer

Avdeling	Adresse	Tlf.kontor / telefaks	E-post
Oslo	Brugt. 14 0186 Oslo	22 174550 / 22 174553	heis@heis.no
Bergen	Kalfarv. 71, 5018 Bergen	55 368766 / 55 365577	bergen@heis.no
Trondheim	Postboks 3274, Uglå, 7424 Trondheim	72 848390 / 72 848390	
Stavanger	Lagårdsvei 124 4011 Stavanger	51 840460 /	stavanger@heis.no
Reber	c/o HMF		reberklubben@heis.no
Kone	c/o HMF		koneklubben@heis.no
Thyssen	c/o HMF		thyssenklubben@heis.no